

Onze strijd

Victor Alexis de la Montagne

bron

Victor Alexis de la Montagne, *Onze strijd*. L. Legros en Co, Antwerpen / J. Noordendop, Amsterdam
/ F. Waem-Lienders, Gent 1875

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mont006onze01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Inleiding

De taal is de ziel van een volk. Een volk dat zijne taal verwaarloost, gaat zijn' ondergang te gemoet. Van daar dat de overweldigers altijd beginnen met de poging om de taal der natie uit te roeien, wier nationaliteit zij wenschen te vernietigen. Het geschiedboek staft dit door menigvuldige voorbeelden. Geen wonder dus dat het Vlaamsche volk voor het behoud der Vlaamsche taal ijvert, althans al die Vlamingen, wier voorouderlijke zeden niet verbasterd zijn geworden door de veronachtzaming hunner moedertaal, ter wille van het Fransch.

Vóór de afscheiding van Zuid en Noord was de Nederlandsche taal de hoofdtaal. Ieder Vlaamsch sprekend burger kon naar alle rijksambten mededingen. Wanneer de Walen destijds een ambt in Vlaanderen wenschten te verkrijgen, moesten zij het Vlaamsch leeren: en zij leerden het uit een welbegrepen eigenbelang. In zoo ver zij in hunne eigene provinciën naar eene rijksbediening dongen, werd dit niet van hen gevorderd: dat was billijk. Maar thans? In de Vlaamsche gewesten moeten de Vlaamsche ambtenaren Fransch verstaan. De Waalsche ambtenaren echter, welke dààr geplaatst zijn, behoeven geen Vlaamsch te kennen. De taal van het Gouvernement strekt hun tot vrijbrief.

II

In 1830 dacht de regeering staatkundig te handelen mot de aanneming van het Fransch voor alle staatsinstellingen, uitgezonderd de heffing der belastingen, welke in Vlaanderen volgens Vlaamsche aanslagbiljetten geschiedt. Zij heeft de vrijheid verleend in het Vlaamsch te mogen betalen; bij gebreke daarvan wordt men in het Fransch gedagvaard en veroordeeld.

De regeering waande geen beter scheidsmuur tusschen Noord en Zuid te kunnen oprichten, dan de afschaffing der Nederlandsche taal voor gouvernementszaken, zonder te bedenken dat het gevaar voor den Staat niet uit het Noorden maar uit het Zuiden dreigde. Dit gevaar werd juist des te grooter door de invoering der Fransche taal, die Fransche zeden en gebruiken aankweekt en de annexieering vergemakkelijkt. De ondervinding, bij den jongsten oorlog tusschen Duitschland en Frankrijk opgedaan, heeft de Belgen geleerd, hoe weinig het Keizerlijk bestuur hun nationaal bestaan achtte.

Bij al de verdedigingsmiddelen welke er door de regeering ontworpen worden om de nationale onafhankelijkheid te handhaven, veronachtzame zij dus de taal van de meerderheid des volks niet, maar zoek het Vlaamsch krachtig te bevorderen.

Te recht zingt de dichter:

Wij hebben de taal, die, monarchen ten trots,
Voor 't bestaan van ons volk heeft gepleit,
Die langs 't slagveld der eer, boven 't golvengeklots
Onzen naam, onze faam heeft verbreid!
Wij hebben de taal, die aan Zuid en aan Noord
Den roem van den Leeuw heeft gebracht,
En getuigenis gaf in het krachtige woord
Van zijn eerlijke, manlijke kracht⁽¹⁾.

Waarlijk, ieder deskundige weet welk een rijkdom de Vlaamsche taal bezit, een rijkdom door de Fransche geleerden zelven erkend.

(1) Neêrlands taal door Dr. H.J. A. M. Schaepman.

III

In de *Analogies linguistiques* verklaart Lebrocqy: 'Le Flamand tient un des premiers rangs. Il a toutes les qualités du Grec, moins l'extrême douceur et l'abondance des formes grammaticales. Il en a le génie, la marche générale, la riche dérivation. Pour peu qu'on ait été initié dans l'étude des langues classiques, on sait combien le grec est heureux dans son système de mots combinés. Eh bien, sous ce rapport, le Flamand égale aussi le Latin dans tout ce que celui-ci a de qualités remarquables, sauf encore une fois la richesse grammaticale; mais il le surpasse à plusieurs autres égards; il est infiniment plus riche que lui en mots combinés.'

Kan men een schooneren lof toezwaaien?

En op welk een roemrijk verleden mag de Vlaamsche taal bogen! Zij staat in verband met het Vlaamsche volksleven. De handvesten der poorters; de wetten der verschillende gilden; de archieven des lands; de toespraken der ruwaarts, die de Vlamingen ten strijde riepen voor vrijheid en rechten; de zangen der dichters, aan al wat edel, schoon en liefelijk is gewijd - dat alles heeft de historie-muze in de Vlaamsche taal tot het nageslacht overgebracht.

Op de beffrois en halletorens, die gedenkteeken der vrijheid; in de gevels van de monumentale gebouwen der middeneeuwen; in de marmers der trotsche domkerken en in het metaal harer hemelhooge torenklokken zijn Vlaamsche spreuken gebeiteld en gegoten, spreuken, welke van de vrijheidszucht, de menschenliefde, den godsdienst - en kunstzin van het roemruchtig voorgeslacht getuigen.

Geleerden, kunstenaars, geschiedschrijvers, dichters zagen hier het daglicht en verheerlijkten Vlaanderen, terwijl de ijverige gilden de overal begeerde voortbrengselen hunner nijverheid wijd en zijd verzonden en hunne vanen en standaarden, met Vlaamsche opschriften prijkende, trotsch omhoog hieven.

Nationale feesten en spelen vervrolijkten het volksleven, brachten de verschillende standen tot elkaâr en luisterden den maatschappelijken toestand op.

IV

Reeds in 1685 wordt er van zangstukken gewaagd, die ten tooneele werden gevoerd door de Antwerpsche rederijderskamer *De Olijftak*, terwijl de schilderkamer en de heeren aalmoeseniërs destijds insgelijks binnen Antwerpen, muzikale vertooningen hielden.

Het familieleven stemde met al deze voorouderlijke gebruiken overeen. Het was ongedwongen, hartelijk, oprecht, eensgezind, stichtelijk. Schoone liederen, indrukwekkende legenden, treffelijke kunstbeoefeningen en nuttige bezigheden verhoogden de genoegens van den huiselijken kring.

Zóo vertoonde het Vlaamsche volk zich in vroegere eeuwen; zóo droeg alles den stempel van nationaliteit.

En al dat goede en schoone der voorouders zou thans roekeloos veronachtzaamd worden en verloren gaan? Neen - nooit!

Onze geleerden, kunstenaars, geschiedschrijvers, dichters en nijveraars zullen deze verbastering weren, en op den duur aan geheele de wereld toonen, dat de Vlaamsche taal, kunst en nijverheid hier nog zetelen gelijk weleer, en dat Vlaanderen zijne aloude en beroemde geschiedenis met verjeugdigde krachten voortzet op de glorierijke baan van het voorgeslacht.

De Vlaamsche letterkunde, de Vlaamsche school en de Vlaamsche industrie verwerven nog de bewondering van het buitenland. De Belgische natie zal haar oorspronkelijk karakter niet verwisselen tegen eene onbeduidende kopie, tegen eene Fransche naäperij, waarmede de Franschen zelve den spot drijven.

Eene rijke taal, vaste zeden en gebruiken mogen niet opgeofferd worden aan een wuften modegeest.

Woord en daad moeten toonen, dat wij onze roemruchtige vaderen navolgen.

Ieder onzer drage tot dat goede werk zijn bescheiden deel bij, gedachtig aan der vaderen spreuk: 'Eendracht maakt macht.'

Mijn vriend Dela Montagne heeft ook in zijne vaderlandsche poëzie het zijne daarvoor willen bijdragen. In den strijd voor taal en nationaliteit getuigt hij:

Dààr, waar de Dietsche tale klinkt,
 daar is 't mij wel aan 't hart,
 dààr waar zij zielverrukkend zingt,
 tot hartlikheid en minne dwingt,
 daar is 't mij wel aan 't hart!

Waar de eigen, ronde, trouwige aard
 nog frisch en heerlijk heerscht,
 met d'ouden vrijheidsgeest gepaard,
 in ieders hart en zin bewaard,
 nog trouw en heerlijk heerscht!

of elders:

Wie vraagt er naar Vlaandrens verleden,
 wie kent er het roemrijke niet? -
 Dien geldt wat de dichteren zingen,
 hij hoore het vaderlandsch lied! -

Geschetst is 't met vonklende lettren,
 geschetst in 't geschiedenisboek;
 't luidt: eere den eigenen landaard,
 Verdrukkeren eeuwigen vloek! -

Voorwaar de poëzie is recht geschikt om vaderlandsche gevoelens in de gemoederen op te wekken. Immers, wij weten welk een machtigen invloed het volksgezag ten allen tijde uitgeoefend heeft. 'Volksliederen, zegt Herder, zijn de archieven van een volk, de schat zijner wetenschap en godsdienst, het leven zijner vaderen, de jaarboeken zijner geschiedenis. Zij zijn uitvloeisels van zijn hart, de gevoelens zijner ziel in vreugde en droefheid.'

Men vindt hier herdenkingen over het verleden, gevoelvolle herinneringen aan afgestorvene strijders voor al het echt vaderlandsche, opwekkingen voor het heden en wenken voor de toekomst. Uit het hart gevloeid, spreken zij tot het hart. Deze harptonen zullen gewis genoegelijk in de ooren van alle vaderlandslievenden ruischen en nut stichten.

Tot de verspreiding der nationale gevoelens van den dichter kunnen de heeren boekhandelaren veel bijdragen. Zij vormen, met de dagbladschrijvers, een der aanzienlijkste staatsmachten. Hunne ijverige medewerking wordt gevorderd voor een gelukkig gevolg. De Nederlandsche uitgevers munten in den boekhandel uit. Het ware te wenschen dat de Belgische boekhandelaren denzelfden krachtigen geest van onderlinge samenwerking bezielde. Daardoor zouden zoowel de Vlaamsche belangen als die van hen zelve begunstigd worden. Ook voor hen zij de vaderlandsche spreuk: 'Eendracht maakt macht!' eene waarheid.

M.H. DE GRAAFF.

Antwerpen, Mei 1875.

's Ist ja kein Kamf für die Gúter der Erde Das Heiligste schúzen wir....

Th. Körner.

De Dietsche taal.
Getoonzet door Hendrik Lilar.

Dààr, waar de Dietsche tale klinkt,
daar is 't mij wel aan 't hart,
dààr waar zij zielverrukkend zingt,
tot hartlikheid en minne dwingt,
daar is 't mij wel aan 't hart!

Ze galme in 't Noord, ze galme in 't Zuid,
aan Rijn of Scheldestrand:
'k stem meê den feestzang hoog en luid
hij stroomt den vollen boezem uit,
aan Rijn of Scheldestrand!

Daar is mij 't duurbre vaderland,
waar de eedle landstaal schalt,
met blijden toon, in eigen trant
als zalvingsgroet, vereeningspand,
waar de eedle landstaal schalt.

Waar de eigen, ronde, trouwige aard
nog frisch en heerlijk heerscht,
met d'ouden vrijheidsgeest gepaard,
in ieders hart en zin bewaard,
nog trouw en heerlijk heerscht.

Mijn Vlaanderland! ook op uw grond
weêrgalmt de Dietsche taal:
Waak op! Waak op! en schouw in 't rond
en schaar u bij den Dietschen bond:
Gij spreekt de Dietsche taal!

't Verleden.**Mijnen vriende Theod. Sevens.**

Wie vraagt er naar Vlaandrens verleden,
wie kent er het roemrijke niet? -
Dien geldt wat de dichteren zingen,
hij hoore het vaderlandsch lied! -

Geschetst is 't met vonklende lettren,
geschetst in 't geschiedenisboek;
't luidt: eere den eigenen landaard,
verdrukkeren eeuwigen vloek! -

't Telt menige sombere zijde
geschreven met tranen en bloed!
maar steeds glanst in heil als in onheil
's volks vrijheidszucht, koenheid en moed!

Waar donkeren dreigende volken,
staat immer een vurige schaar,
bezielde voor de vrijheid te strijden,
te strijden in ieder gevaar! -

In gansch het verleden, vol rampen,
blijft Vlaanderen reusachtig grootsch
en, schijnt het soms jaren te slapen,
die rust is de rust niet des doods!

Die sluimer besluit steeds 't ontwaken -
vol kracht en het voorgeslacht waard, -
die sluimer komt geesten verkloeken,
heeft frischere leefkracht gebaard.

Zoo worstelde Vlaandren door de eeuwen
en streefde alle volken op zij, -
verwonnen nu - dan weêr verwinnaar -
maar immer ontembaar en vrij!

Dat is nu het schoone verleden
in guldene bladen bewaard, -
kom, nakroost der helden, verrijs er
een Heden 't Verledene waard!

Scheldelied.**Getoonzet door E. van M.**

O schoone stroom, hoe glanst ge in 't stille manelicht,
als eene zilvren slang, doorkronklend Vlaandrens beemden,
mijn geest betoovert gij en roept voor mijn gezicht
onze eedle helden op, in strijd met dwang en vreemden.
Daar waart de schimmenstoet, als neevlen aan uw strand,
en pleegt den reuzenslag voor volk en vaderland.

E. HIEL.

O Schelde! mijn Schelde! gij machtige stroom,
gij wiegelet, wiegelet rusteloos voort,
en bruischet en klotset met wonderen klank,
als echo van 't Dietsche, het krachtige woord!

Weërkaatsen uw baren geen guldenen ooft,
geen lachende heuveln, met wingerds beplant,
en rolt ge geen goud in uw golvenden schoot,
uwe oevers zijn groen toch en vrij is uw strand!

En suizet gij als de liefkabblende beek,
o Schelde, geen klatrende liedekens zoet,
uw stem, majestatisch en grootsch treft de ziel,
verheft en veredelt het Dietsche gemoed!

Zij spreekt ons met nadruk van vroegeren tijd,
wanneer ge, groenguldenen, schuimende vloed,
de lijken der dwingelands spoeldet ter zee,
en rood werd gekleurd van der vreemdingen bloed!

Wen Vlaanderen omstraald was met grootheid en macht,
op handel- en kunsten- en oorelogsveld,
wen 't zwaaide den scepter der waereld in 't rond,
en trotselik 't keerde geweld met geweld!

Die tijd is voorbij, maar toch keert hij eens weêr,
want kruipende bastaarden blijven wij niet:
dra paart zich ons dreunende zegegeschreeuw,
ô Schelde, aan uw schaterend lied!

Nederland.**Getoonzet door Hendrik Lilar.**

Kom, door 't vol gemoed gedrongen
en in eigen trant,
't juichend hoogtijdlid gezongen
aan ons Nederland!
Dat, der zeeën schoot ontzezen
werd tot vruchtbaar strand:
't aangebeden, nooit volprezen
't heerlijk Nederland!

Aan het land van Maas en Schelde
ons door 't reuzenzwaard,
van de vaderen, de helden,
eeuw voor eeuw bewaard!

Aan het land, waar vrijheid bloeide,
wen, met vloekbren band,
dweepzucht al de volkren boeide:
aan ons Nederland!

Aan het land, waar dichtren luide
zongen 't Dietsche woord,
door het half barbaarsche zuiden
gretig aangehoord!
Aan het land, door 's hemels gunsten
't goede en 't schoon verwant:
aan de bakermat der kunsten,
aan ons Nederland!

's Vreemdelings nijd en afgunst uit zich:
'Nietig is die kust!' -
in heur engen kreits besluit zich
al ons heil en lust.
Tuigen 't de geschiednisbladen,
roemrijk 't allen kant,
klein in omvang, groot in daden
is ons Nederland!

Nederland! in zieleblijheid
zweeren wij u trouw!
Gij blijft en van vrede en vrijheid
't Godezegend gouv!
Gij blijft groot en nooit volprezen
in der volken rij,
en der zeeënschoot ontrenzen
als de zeeën vrij!

Bij van Artevelde's standbeeld.

Zijn naam blijft 't heiligst pand der vaderlandsche glorie
het schittrends pronkjuweel voor vaderlandschen trots,
zijn daden zijn den roem van Vlaanderens's historie;
meer schijnt hij dan een mensch: een vrome zendling Gods.

Dat is de Ruwaard, ja! dat is hij wel, de vroede;
dát is zijn arends-blik, dát 't geniale hoofd,
dát is de mannenarm die 't vaderland behoedde,
die 't vaderland het juk der Lelie heeft ontroofd!

Recht zal hij blijven staan! wat vreemdelingen smalen,
recht zal hij blijven staan, en steeds voor 't oog hen malen
hoe Vlaandren vreemden invloed haat!

Recht zal hij blijven staan! ten trots voor d'eigen landaard
en van d'arduinen zuil, den fieren, vlaamschen standaard
beveil'gen nog voor vreemd verraad!

Aan Leuven.

Gegroet, de grijze Hoofdstad,
de paerel van 't Brabandsche land,
beroemd van eeuwe tot eeuwe,
om kunst en kennis, 't allen kant -
aan Noorderkust en Zuiderstrand.
gegroet, de grijze Hoofdstad!

Gegroet, de grijze Hoofdstad,
die immer het juk zich ontwong,
steeds boogde op eigen rechten,
waar hertog Jan zijn liedren zong,
met Dietsch gemoed, met Dietsche tong:
gegroet, de grijze Hoofdstad!

Ze schijnt in 't ver verleden,
een flikkende star aan den trans
ze ontstak de geestesfakkel
en strooide van heur hellen krans
het geesteslicht, Europa langs:
gegroet, de grijze Hoofdstad!

O blijf de Dietsche Hoofdstad,
de paerel van 't Brabandsche land,
blijf 't eigen hoog vereeren,
weêr met de vaste, kloeke hand,
van uw banieren, smet en schand,
gij fiere Dietsche Hoofdstad!

1830.

Toen paap en waal, het was ten jare dertig,
't Vlaamsch erf verspeelden op de wisselbank,
Toen dacht men niet dat iedre Vlaming 't hert zich
Ten bloede sloeg blij elken vrijheidsklank.

Lt V. VAN DE WEGHE.

O schandjaar! Mijn Vlaandren, wat hebt gij gedaan?
uwe eigene borst met den zwaarde doorreten,
ondankbaar bezoedeld de Neêrlandsche vaan,
verbroken de glansende, stralende baan
zoo luttel een tijd met de broedren begaan,
alreê toch in voorspoed en vrede,

Vergeefs was, wat rede, wat menselijkheid wou,
het bloed moest door broeders, door broeders vergoten,
geschonden, verraden, gezworene trouw,
oud-Neêrland gedompeld in jamm'ren en rouw,
aan 't wanklen gebracht het gezegend gebouw:
zôó wilden het Frankrijk en Rome!

En gij die eens Galliëns ridderenstoet,
mijn Vlaandren versloegt in de Kortrijksche velden,
die plastet in 't rookende Leliaartsbloed -
gij, die 't beveldschrift der Pauzen, verwoed,
waar 't schond uwe vrijheid, vertrad met den voet,
gij hebt u voor beiden gebogen!

Gij hebt u gekniel naar het voorbeeld gesch ikt,
van 't rusteloos woelende, loeren de Zuiden;
door ijdele grootspraak verleid en verstrikt, -
waarom niet vertrouwend naar 't Noorden geblikt,
waarom niet de kansen als mannen gewikt,
zoo spaardet gij Neêrland die schande!

Waarom u vertrouwd aan het listige rot,
de slaven van geestesverdoovende dweepzucht, -
misbruikend het woord van den liegenden God,
zijn heerelek voorschrift ten spijt en ten spot,
herstellend hun troon, half vermolmd en verrot
hun troon, in den doodstrijd der volken!

Waarom u gescheurd van het Neêrlandsche rijk
als 't kind van den boezem der liefdrijke moeder?
ge ontroofdet een tak aan den krachtvollen eik,
en naamt, nauw herboren, alreê toch een lijk
in d'arm der verbast'ring, wanhopig de wijk,
ontzenuwd, verlamd en verloren!

Meer was het dan lafheid: het was hoogverraad,
en meened gepleegd aan uw ras en uw oorsprong,
nu oogst gij de vruchten van 't bloedige zaad,
nu oogst gij verdeeldheid en tweespalt en haat,
nu wordt al uw schoon, waar de boezem voor slaat,
beschimpt en veracht en vertreden!

En vruchtloos verheffen wij luide het woord,
wij roepen u vruchtloos ten heiligen strijde,
gij sluimert onachtzaam, gij sluimert maar voort
en wilt in dien sluimer niet worden gestoord,
en helt steeds naar 't Zuiden, wanneer nog het Noord
alleen u kan beuren en redden.

Het Noorden! het biedt u den lavenden groet,
het biedt voor verledene feilen vergeving,
het biedt u een vonk van den mannliken gloed,
die blaakt in zijn boezem, die woelt in zijn bloed,
vergeefs, gij wilt sterven met 't Zuidergebloed,
vergeefs, gij wilt kwijnen en sterven!

* * *

Mijn Vlaandren! De dichter peilt het verschiet
en moedloos ontvalt hem de trillende liere, -
de wind waait uit 't Zuiden, wie hoort er zijn lied,

de geest van 't verleden verzwindelt en vliedt,
bij 't schijnschoon der vreemden dat ge alom geniet, -
hij wanhoopt en wil toch nog hopen!

Hij wil steeds nog hopen! uw minnende zoon
blijft hoop tot het uiterste sprankelken leven,
en immers, 't verleden zoo vrij en zoo schoon,
dat kan niet vergeten, trots smaden en hoon;
bewolkt is den luister der graaflike kroon,
beneveld wel, nimmer verdwenen!

Hij wil steeds nog hopen! de toekomst is wijd,
de toekomst is open voor iedere poging,
de toekomst is open voor wilskracht en vlijt,
voor mannelik streven, vrijzinnigen strijd:
ô strijd dien! zoo zingt eens de dichter verblijd,
des vaderlands wedergeboorte!

**Bij het afsterven van Duitschlands beroemden Volksdichter
Hoffmann von Fallersleben.
20 januari 1874.**

Wie stent er in bij 't rouwgezang?
een' dichter trof de dood;
een, die het arme Vlaanderland,
zoo menigwerf de trouwe hand
in prachtakkoorden bood.

Hij ook begreep den bangen strijd
gestreên door 't Vlaamsche kroost,

hij ook was voor ons heil beducht,
hij treurde meê, bij elken zucht,
door 't broedervolk geloosd.

U, Duitschland, U zijn wieg en graf
den roem van zijn bestaan,
maar ach! - ons sterkte 'seedlen lied
duldts dat ook Vlaanderen dank hem bied':
Een danktoon met een traan.

De 'L o v e r k e n s ' voor ons geplukt
in zijne rijke gaard,
herbloeien steeds met nieuwe pracht,
en blijven, tot in 't nageslacht,
het Dietsche harte waard.

En is aan d'oever van den Rhijn,
de Zanger hoog geacht,
ook aan den kleenen Vlaamschen haard
zal zijn herrin'ring trouw bewaard,
zijn groote naam herdacht!

Wie Vlaming is, kniel' rouwend neêr.
met weemoed vol het hart:
wat traangewemel welle in 't oog,
het hoofd ontbloot, den blik omhoog,
een beê voor Duitschlands bard!

Op den Halletoren te Brugge.

'k Heb met begeesterd oog uwe fiere wal bestreden,
het gloeiend hart vervuld met beelden uit 't verleden, -
Helaas! 't verleên is dood, daar 't voor het heden loeg;

Gij gaaft u met uw zoons, verbastering ten beste,
de galm van 'Schild en Vriend' verstierf in uwe veste,
en staat uw' Halle nog, geen spade is sterk genoeg!

Hij is gelukkig, ja, de bard der *Zustersteden*
dat hem is 't lijkfloers over 't mijmrend oog gegleden
en hem de stille dood gewerd ten vriendentroost;

Geen klacht, melodisch zoet, zou meer zijn lier ontvallen,
moest hij uw schande zien, maar dondrend zou 't weerschallen:
‘Vloek op de ontaarde steê, vloek over 't dwergen kroost!’

Moest hij u weêrzien thans, die eens zijn lied mocht prijzen,
geen lieflijk maagdenbeeld zou voor zijn geest verrijzen,
door stille majesteit bezielend zijnen zang,

Maar 't walgend beeld der vrouw, gedrukt in oneer's kluister
gehuld in 't flardenkleed van vroegere weelde en luister,
verbasteringsverniss op de verlepte wang!

Strijkreet voor Germanje. 1870.

Nu mogen de zwaarden blinken,
in iedre Duitsche hand,
de jublende psalmen weêrklinken
vóór 't Duitsche vaderland!

Nu zal het de waereld doorschallen
hun wilskracht, gloed en moed,
zij zullen het Zuiden doen vallen,
in stroomen rookend bloed!

En heerelik zal hij rijzen
hij, die sinds eeuwen wacht,
de Roodbaard, de groote, de wijze,
die vestte Duitschlands macht!

In juichenden trots zal hij wijzen,
bezield met nieuwe kracht,
de Keizer, de groote, de wijze,
op 't kloeke nageslacht!

U volgen ten kamp, Germanen
onz' wenschen 't hart ontweld,
wij bidden voor 't heil uwer vanen
op 't bloedig oorlogsveld!

En keert gij, o broederen weder
met lauwren om 't wapprend doek,
zoo knielen wij nevens u neder
en schrijven 't met guldene veder,
ook in *ons* geschiednisboek!

Bij het graf van Theodoor Van Ryswyck.

En wat stormen om mij joegen
ik vond vrijheid en genoeg
in het stemmen van mijn lied.

DE LIEREMAN.

Hier ligt de brave zanger, de vaderlandsche bard,
wien zooveel blijde tonen gevloeid zijn uit het hart.

Hier ligt hij, wien de mismoed nooit in de ziele drong,
die, wen de broedren treurden, een krachtig lied hen zong.

Die schoon des levens smarte hem duur nog ruste liet,
genoegen vond in 't stemmen, in 't zingen van zijn lied.

Die schoon des levens zorgen hem volgden onverpoosd,
geen zucht zich liet ontvallen, voor Vlaandren niet geloosd.

Hier ligt hij, maar hij rust niet, schoon door de dood geraakt:
nog heeft de vrijheidszonne voor Vlaandren niet geblaakt!

Nog duurt de rechtsmiskening, de taalverneedring voort,
die hij heeft kloek bestreden, met daad en pen en woord!

Slechts zal hij rust genieten, in vaderlandschen grond,
wen 't zalig uur zal slagen, dat recht en vrijheid jont...

Pleng, Vlaming, hier een trane, met diepgevoelde smart,
hier ligt de blijde zanger, de vaderlandsche bard!

Er is een land...**Getoonzet door P. de Mol.**

Er is een nooitvolprezen land,
vermaard aan ieder waereldstrand,
een land, door de eeuwen heen begroet
om mannendeugd en mannenmoed!
dat land der vrijheid nauw verwant
is 't vlaamsche Vaderland.

Er is een stroom, die zeewaarts spoedt,
die als een zeeë golft en woedt,

die duizend ranke kielen draagt
en waar hij vloeit 's lands welvaart schraagt!
Die forse stroom die zeewaarts spoedt,
is Vlaandrens Scheldevloed.

Er is een taal, harmonisch zoet,
vol klankgetoover, kracht en gloed,
die als de stormen brult en loeit,
die als de beke klatrend stoeit,
die taal, der talen wieg en baak
is Vlaandrens moederspraak!

En aan die taal, die stroom, dat land
is 's Vlamings hart en ziel verpand,
hij zweert ter hunner weer bereid
hen liefde trouw in eeuwigheid!
En hoe ons volk dien eed betracht
dat tuigt het voorgeslacht!

De Zwijger.
Getoonzet door Emiel Brahm.

Niets doet mij meer erbarmen
In mijnen wederspoet,
Dan dat men siet verarmen
Des Coninghs landen goet.
Dat u de Spaengiaerts krencken,
O edel Neerlant soet!
Als ick dat gaen bedencken,
Mijn edel hart dan bloet.

Wilhelmus van Nassouwen.

Oranje! kloeke kamper voor vrijdom, volkenrecht,
gij hebt van Neêrlands grootheid den eersten steen gelegd,
uw ziele was echt neêrlandsch, echt neêrlandsch uw gemoed,
wees in den nacht der eeuwen gezegend en gegroet!

't Was duister in de lande, 't was duister om u heen,
gij kwaamt, gij kwaamt, ô Willem, een hopestrale scheen,
gij gaaft den zwakken wilskracht, aan allen gloed en moed,
wees in den nacht der eeuwen gezegend en gegroet!

En Spanje, 't trotsche Spanje, dat u bespotten dorst,
zocht ge naar 't kloppend harte in de hooge fiere borst,
en als ge 't hadt gevonden, doorkerfdet ge 't verwoed,
wees in den nacht der eeuwen gezegend en gegroet!

Men zond ten trots u Alva, 't gehuurde legerheer,
gij slaaktet luid den strijdkreet, hij galmde heinde en veêr,
en uw getrouwen pletten Hispanjes riddrenstoet,
wees in den nacht der eeuwen gezegend en gegroet!

En uwe dappre Geuzen uw eedle beedlaarsschaar
die arm waarvan gij 't hoofd waart in 't dreigend landsgevaar
die veil had voor de vrijheid, heur have, goed en bloed,
wees ze aan uw zijde, Willem, gezegend en gegroet!

Oranje! kloeke kamper voor vrijdom, volkenrecht,
gij hebt van Neêrlands grootheid den eersten steen gelegd,
uw ziele was echt neêrlandsch, echt neêrlandsch uw gemoed,
wees in den nacht der eeuwen gezegend en gegroet!

Bij den zegepraal onzer Vlaamsche kunstenaars te Sydenham.

Mijn Vlaandren, ligt ge in doodslaap neêrgezonden,
een slaap, waaruit geen stem u wekken zal,
heeft uwe schitterster, uw luister uitgeblonden,
verstierven in uw volk de laatste levensvonken,
en schouwen wij, ô Vlaandren, uwen val?

Zal, als de dichter^(*) zingt, uw lot den stroom gelijken,
die, smalle waterstreep, 't gebergte ontschiet,
doch later golft en bruischt, ten spijt van wal en dijken,
vernielt, vergruist wat voor zijn woede niet wil wijken, -
en sterven gaat als slijkerige vliet?

(*) Helmers.

Verplet u 't wicht van 't machtige verleden,
steegt gij ten hoogsten trap, en daalt gij thans,
verbergt ge in 't duister u, laat gij u laf vertreden,
wijl ge geen voeding vindt in 't zwak en twijflend heden,
geen voeding voor uw eeuwenouden glans?

Verhef dan 't hoofd! nog hebt gij kloeke zonen,
die, zij 't niet met het zwaard, dan toch met pen en woord,
met beitel en penceel, de waereld zullen toonen,
dat Gij, die wanklen deed Europa's sterkte tronen,
nog groot zijt, als der kunsten toevluchtsoord!

Willem De Mol.

Du sterre die schittrend gloorde,
du eedle jonge bard,
du zongs in prachtaccoorden
den Vlaming moed in 't hart!

Du vlochts in 't rijk der tonen,
van hemelmelodij,
in Vlaanderen's kunstenkrone,
een frissche lauwer bij!

Dies zullen dijn zangen leven,
in ieders mond en hart,
van trouwige liefde omgeven,
du eedle jonge bard!

De Geuzen.

Wat licht in der eeuwen duister,
een baak in der rampen nacht,
een strijd tegen dwang en kluister,
door 't Zuiden ons toegedacht!
Een strijd tegen Spanje en Rome,
door moord en vernieling heên,
vertwijfelend op de zoomen
des gapenden kolks gestreên!

Wie hief er zoo stout de leuze;
'voor vrijheid het bloed verpand!'
de Geuzen, de dappre Geuzen
de glorie van 't vaderland!

Oranje, Marnix en Nassouwen,
en gansch de beproefde schaar
der tot den dood getrouwen
hun broederen in 't gevaar,
ter eer u zal 't lied weërschallen
die met de bebloede vaan,
wel duizendmaal neêrgevallen,
zijt duizendmaal opgestaan!

Bij 't dreunen der stoute leuze,
'voor vrijheid het bloed verpand!'
ô Geuzen! ô dappre Geuzen
de glorie van 't vaderland!

O Geuzenkamp! - heilge leere -
gij hoordet op onzen grond,
waar vrijheid ter vaste weere
steeds de armen der mannen vond!
ô Geuzen! ô reuzenhelden,
uw naam is den naam verwant
der Breydels, der Artevelden
en waardig van Nederland!

Hoog op nu de stoute leuze,
'voor vrijheid het bloed verpand!'
de Geuzen ter eer, de Geuzen
de glorie van 't vaderland!

Die leuze zal niet vergeten,
uw daden herdenken wij:
en willen voor lijf en geweten
de vrijheid, de vrijheid als gij
en dreigen nog wolken heden,
bezwangerd met ramp en rouw,
wij schouwen in 't grootsch verleden,
en volgen uw voorbeeld trouw

en heffen beziel uw leuze
'voor vrijheid het bloed verpand!'
ô Geuzen! ô dappre Geuzen
de glorie van 't vaderland!

Bij Willems' gedenkteeken.

Verheven, stoute geest, van al wat grootsch is, zwanger,
gij bakende ons beraân, het roemrijk lichtend spoor;
't orkaan groeide om u heen, en huilde bang en banger,
gij schriktet niet er voor!

Steeds hield ge 't hoofd omhoog! voor Vlaandrens heilge rechten,
zijn diepvernederd volk streedt ge immer, immer voort:
was 't uitheensch overal, in vaderlandsche plechten
klonk nog uw Neêrlandsch woord!

En 't is ontkiemd, uw woord! 't heeft milde vrucht gedragen
waart ge eertijds gansch alleen, thans is een heir ontstaan,
dat, door uw naam ontvlamd, zwoer 't eigen trouw te schragen
zoals gij hebt gedaan!

Zij het dien eed gestand, en volge 't steeds de schreden
van hem, dien 't Vlaamsche kroost als 'vader' blij begroet,
zoo rijst ons Vlaandren weêr, het Vlaandren van 't verleden
met mannenkracht, met mannenmoed!

**Zegelied bij den vrede van 1872.
Getoonzet door Jan Blockx.**

Gij zijt de koene Germanen,
de moedige mannen van 't West;
gij droegt uwe wapprende vanen,
uw' wapprende vanen
in 't fransche rooversnest!

Nauw klonk u de strijdkreet in de ooren,
gij gesptet het harnas weêr aan;

uw roem die door de eeuwen mocht gloren,
door de eeuwen mocht gloren,
zou, zwoort gij, niet vergaan.

En wat gij hadt manlik gezworen
in heiligen geestdrift verrukt,
dat hebt gij in bloedige sporen
in bloedige sporen
in Frankrijks grond gedrukt.

Nu verder, Germanen, ten strijde
ten strijde, met 't vreedzame woord,
te stichten, te vesten het wijde
het heerelik wijde
gebied van 't Noord.

Vlaanderens roem is Holland's roem, Neêrlands roem is één!*

O Holland, voor die woorden, dank,
die kreet vol hoop en troost,
geen vlaamsche ziel, of daarbij heeft
ze een blijde zucht geloosd!
Geen vlaamsche ziel, die niet gegloeid
heeft, bij het hartlik woord,
geen oog, of 't richtte hopevol
zich naar het frissche Noord!

(*) Dit stukje werd geschreven naar aanleiding van den heilwensch, Conscience, bij zijne zestigste verjaring uit Leiden gezonden. De duitsche volksdichter Hoffmann von Fallersleben vervaardigde daarvan de nevenstaande vertaling, in '*Die Magasin für die Litteratur des Auslandes*' opgenomen.

Ja, beide roem versmolt tot één,
want Tollens sprak de taal,
die Willems juichend klinken deed,
ten trots van Gal en Waal!
Want Holland roemt op Maarlants schrift,
- hij liet ons zooveel schats -
en Vlaandren wijst met broedertrots
op Vondel, Hooft en Cats!

Wij streden steeds, waar 't vrijheid gold,
wij streden steeds te gaar,
wij reikten steeds elkaar de hand,
in druk en landsgevaar!
Getuig het Spanje, Frankrijk, tuig,
dat onder ééne vaan,
als kindren van één moederstam
wij onverwinbaar staan!

Ja, Vlaandrens roem is Hollands roem,
ja, Neêrlands roem is één,
zijn wij gescheiden machteloos,
zijn wij gescheiden klein,

wij worden groot, wij winnen kracht,
wanneer de broederband
al nauw en nauwer ons omsluit:
één volk, één Nederland!

Wij waren eens - 't is lang voorbij -
wij waren eens vereend,
doch 't droevig uur van scheiden sloeg,
hoe Vlaandren 't heeft beweend,
Doch zij die vlek thans uitgewischt
zijn wij der vreugde alleen:
want Holland reikt de hand ons wêer
want Neêrlands volk is één.

Flandern's und Holland's Ruhm.

O Holland! für die Worte, Dank!
vol Trost und Hoffnuugsmuth!
Kein Vlämsches Herz, das nicht gejauchzt,
In lauter Freudeglut!
Kein Vlämsches Herz, das nicht entzückt
Ward, durch das liebe Wort!
Kein Auge, das nicht fröhlich sah
Im Norden, seinen Hort.

Verschmolzen ist ja, beider, Ruhm
Und Tollens sprach erklang,

Ganz wie den Fransquillon zum Trutz,
Einst unser Willems sang.
Rühmt Holland unsres Maerlant sich
Blieb er uns noch ein Schatz,
So ist den Flanderland auch stolz
Auf Vondel, Hoofst und Eats!

Wir kämpften stets, wo 's Freiheit galt
Wir kämpften stets vereint
Wir reichten uns die Vruderhand
Wenn's gallt denselben Feind.
Du Spanier, du Franzmann, zeug's
Wir führten ein Vanier:
Wie Kinder eines Wutterstamms
So kämpften stegreich wir!

Ja Fländerns Ruhm soll Hollands Ruhm,
Für Niederland eins sein!
Geschieden sind wir machtlos nur,
Geschieden sind wir klein.
Wir werden groß, gewinnen Kraft,
Wenn einst die Bruderband,
Umschließet eng' und enger stets,
Ein Volk von Niederland!

**Wir waren einst - 's ist lang vorbei -
Wir waren einst vereint,
Des scheidens Trauerstunde schlug,
Was Flandern stets beweint.
Die Schmach sei aufgelöscht, wohlan!
Ihr reicht die Bruderhand:
Drum laßt uns frei und fröhlich sein
Ein Volk! Ein Niederland!**

Hoffmann von Fallersleben.

Schloß-Eorven, 19 Januar 1873.

Zoolang.
Getoonzet door Hendrik Lilar

Zoolang de Schelde golvend stroomt
een dichter aan heur oever droomt,
zoolang, zoolange stad bij stad
zich spiegelt in het wieglend nat,
zoolang blijft de oude moed ons bij
Staat Vlaandren recht, is Vlaandren vrij!

Zoolang een arm den degen zwaait,
zoolang in 't veld een vaandel waait,
zoolang, zoolange een Vlaamsche borst

voor vrijheid slaat, naar vrijheid dorst,
zoolang blijft de oude moed ons bij,
staat Vlaandren recht, is Vlaandren vrij!

Zoolang met hulde en eer omringd,
de aloude Dietsche taal hier klinkt,
zoolang ze van onz' lippen vliet
in feestgejuich of zegelied,
zoolang blijft de oude moed ons bij
staat Vlaandren recht, is Vlaandren vrij!

Zoolang, op d'eedlen Vlaamschen grond
de landaard trouwig blijft en rond,
zoolang het eigen wordt geëerd,
zoolang verbastring wordt geweerd
zoolang blijft de oude moed ons bij
staat Vlaandren recht, is Vlaandren vrij!

Zoolang een enkele Vlaming staat
zijn mond het vloekwoord hooren laat,
- voor 't wufte Zuid een vloekend woord,
een blijde kreet voor 't broedernoord!
zoolang staat de oude moed ons bij,
staat Vlaandren recht, is Vlaandren vrij!

Het Neerlandsch Bloed.

O *Neêrlandsch Bloed, ô Neêrlandsch Bloed,*
gij zijt den Vlamen duur,
gij sterkt het hart en staalt den moed,
in 't bange strijdensuur,
O *Neêrlandsch Bloed, ô Neêrlandsch Bloed,*
gij stijft den broederband,
en galmt als een verlossingsgroet,
voor 't volk van 't Vlaanderland!

Het *Neêrlandsch Bloed* en *Vlaandren's Leeuw*
gaan in onz' zang gepaard,

als dubbel heilge vrijheidsschreeuw,
voor eigen taal en aard!
en beider klank weërschallet blij,
met steeds vernieuwden gloed:
in éénen kreet versmelten zij:
wij zijn van Dietschen bloed!

O *Neêrlandsch Bloed* gij trouwe tolk,
vervat in prachtgeklang,
van Neêrlands aard, van Neêrlands volk,
zijns barden schoonsten zang,
verruk nog lang en hart en zin,
en maak ons vroom en vroed,
en voer ons hoogre sferen in,
gij krachtig *Neêrlandsch Bloed!*

O Neêrland! Neêrland! moederstam,
verzaakten wij u laf,
en stoottet ge ons, rechtvaardig gram,
als dwalers van u af:
ons Vlaandren heeft zooveel geleên,
het heeft zoo zwaar geboet;
kom, dat de leus ons weêr vereên;
wij zijn van Neêrlandsch Bloed!

Bij de verjaring van den veldslag van Sedan 1874.

Gij hebt hem trouw verdedigd, den fieren, Duitschen Rijn,
gij hebt hem trouw verdedigd, den landaard frisch en rein,
gij hebt des standaards eere, ten prijze uws bloeds bewaard,
gij zijt een volk van helden, gij zijt de vaadren waard!

Gij hebt het woord des dichters bewaardheid in den strijd,
de Duitse Rijn zal vrij zijn, zal vrij in eeuwigheid
zal Duitisch zijn, nu en immer, trots 't laffe vreemd verraad
zoolang een Duitcher 't zwaard zwaait, zoolang een Duitcher staat.

Gij hebt den franschen aadlaar in 't veld ter neêr gehakt,
den wuften Zuider invloed voor immermeer geknakt,
gij hebt de Noordersterre doen rijzen aan den trans,
en juichend haar gevlochten een gouden stralenkrans.

God zelf was uw getuige, God zelf bestuurde 't zwaard,
dat de eere van uw standaard voor schending heeft bewaard,
dat trouw hem heeft beveiligd den landaard frisch en rein,
dat trouw hem heeft verdedigd den vrijen Duitschen Rijn!

Wij die van Noorderstam zijn, van 't ééne Noorderbloed
wij brengen dank u, strijders, voor den beproefden moed,
wij brengen dank en hulde u, in 't juublend hoogtijlied,
voor 't ons door u geopend, volheerelik verschiet!

Zij 't laatste bloed gestort nu, 't laatste in den laatsten strijd,
nu de eere naam Germanje's gevest is wijd en zijd,
sluit nu voor vredeskampen de forse rangen dicht
en draagt aan 't hoofd der volken, beraân 't beschavingslicht.

't Wordt in *uw* hand geen dwaallicht als 't was in Frankrijk's hand
maar 't tintelt, wars van dweepzucht, veredelend 't allen kant

en waar- en vrijheid rijzen, in gulden morgengloor,
bij 't Godezegend kampen, op 't levenswekkend spoor.

Zoo willen wij u volgen op 't glansend vredeveld,
en met uw zang vereenen den zang ons hart ontweld,
uw geestesleven deelend, met daad en pen en woord,
Germanje's vlag erkennen als de banier van 't Noord!

Aan Zeeland.

O Zeeland! ik heb dan uw bodem betreden,
uw bodem, door velen, voor mij reeds geroemd:
waar steeds én voor vrijheid én recht werd gestreden,
voor eigen bestaan en voor eigene zeden,
waar 't dwangjuk gehaat is, gehaat en gedoemd!
mijn oog mocht uw welige beemden aanschouwen,
uw krachtvolle mannen, uw beeldschoone vrouwen,
uw klotsende, golvende, brullende zee,
die stortende wild op de stevige reê,
't gebied eens ontruikt van de wieglenden pekel,
den teugel nog voert aan heur nijdigen hekel
en 't daagliks bedreigt nog het vruchtbare strand
heur baren ontwoekerd door menschlike hand.

O Zeeland! die naam doet het harte mij slagen,
daar was 't dat de dichter harmonisch eens zong,
daar hoorde men Rozekens dood hem beklagen,
in tonen die iederen boezem deên jagen...
daar is 't, dat vol fierheid en trotschheid hij klonk,
de kreet van den Zeegeus, den moedigen buiter,
daar leefden en streefden én *Tromp* én *de Ruyter*
die hooger ze voerden, de vleklooze faam,
van Nederlands vaandel, van Nederland's naam,
die Britten en Gallen in 't stof deden knielen...
zoo'n dichters, zoo'n kampers, zoo'n helden bezielen,
der volken geschiedboek; hun roem blijft bewaard,
en wordt door de jaren, door de eeuwen gespaard!

O Zeeland! o land aan de waatren ontworpen,
herinner u steeds toch der vaderen roem,
herhaal hem, ô Zeeuwen, met krachtige longen,
den kreet uwer helden, door dichters bezongen,
dan blijft gij, mijn Zeeland, de keurigste bloem,
in Nederlands fleurige, geur'ge landouwen,
dan schouwt ge in de toekomst, met hoop en vertrouwen,
dan wacht u een glansrijk, een boeiend verschiet,
in 't veld van den handel, op 't kunstengebied...

doch dààrom, behoudt nog den geest uwer vaadren
laat nimmer uw landaard verbastering naadren,
gedenk uw verleden zóó vrij en zóó schoon,
zoo blijft gij de paerel van Nederlands kroon.

Aan zekere lasteraars van onzen Volkschrijver H. Conscience.

Wat heeft een kreet geklonken, vol geestdrift omme en rond,
gewagend van ontvoogding, voor Vlaandrens dierbren grond?
ontvoogding, recht en vrijheid, ontvoogding, plicht en eer! -
vergeefs, zoo 't scheen! die tale verstaat ons volk niet meer! -

Wat zong de zanger verder? van lang verscheiden tijd,
wen Vlaandren door de waereld, beroemd was en benijd,
van Breydel, Artevelde, van mannen vrij en vroom,
die leden voor hun rechten en stierven zonder schroom!

‘Gawee! dāt waren helden! gawee, dāt was een tijd,
die tijd van de Gemeenten! dāt was een reuzenstrijd!
gawee! dāt waren mannen! met moed en eedlen trots
met stalen vuist en zielen onwrikbaar als de rots!

O volk, ô volk van Vlaandren! is elke vonk gedoofd,
hebt ge in uw arm geen macht meer, geen denkkraft meer in 't hoofd?
en is 't een ras van dwergen, het kroost van 't voorgeslacht!
vernederd door den vreemdeling en straffeloos veracht!’

Hij zwijgt!... een dwerg sluipt nader, in 't Zuiden afgericht,
hij hecht zich aan den zanger en slaat hem in 't gezicht,
maar 't gansch 't ontwaakte volk schaart zich om d'ouden bard:
't volk dat zijn dichters huldigt heeft leven nog in 't hart!

Noord en Zuid!

C'est du Nord aujourd'hui que nous vient la lumière.

Ja, in 't Noorden glanst het licht,
ja, in 't Noord is heil en zegen,
't Noorden lacht de toekomst tegen,
aan het Noorden 't overwicht!
't Noorden lang in 't duister slapend,
maar, met wetenschap gewapend
wijn zijn borst ten geeststrijd blaakt,
thans ontwaakt!

't Zuiden, groot nog slechts in schijn
eens de lichtbaak van de waereld,
mild met kunstjuweel ompaereld
zal niet lang een baak meer zijn! -
't doet verwerpend kunstenschatten
't ontuchtslijk om 't lijf zich spatten
waar zijn grootheid in verdwijnt:
't Zuiden kwijnt!

't Noorden, krachtig opgestaan,
gansch doorvloed met levenssappen,
waagt zijn eerste mannenstappen
op de breede ontvoogdingsbaan!
en aan 't doeleind zal het komen:
niets kan Noorder taaheid schromen,
niets, waar Noorder moed voor beeft:
't Noorden leeft!

's Denkers blik kan in het Zuid
reeds de teeknen gadeslagen,
waarin hij verval ziet dagen
boven de ontuchtliedren uit,

hoort hij doffe stervenssnikken,
bandeloosheid stuit zijn blikken,
die 't verlaagt, verwijft, bederft:
't Zuiden sterft!

't Zuiden sterft en de staf
van de waereld zij het Noorden,
gansch een volk staat aan de boorden
van 't zich selv' gedolven graf:
gansch een ras, dat traag ontaardde,
door verlies van eigene waarde
eigen wil en kracht vermoord, -
waak, mijn Noord!